A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2012. június 14.*

„Tagállami kötelezettségszegés — Személyek szabad mozgása — A migráns munkavállalók és családtagjaik oktatáshoz való hozzáférése — Az érintett tagállam területén kívül folytatott felsőfokú tanulmányok finanszírozása — A helyben lakás követelménye”

A C-542/09. sz. ügyben,

az EUMSZ 258. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2009. december 18-án

az **Európai Bizottság** (képviselik: G. Rozet és M. van Beek, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Holland Királyság** (képviselik: C. Wissels, J. Langer és K. Bulterman, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

támogatják:

a **Belga Királyság** (képviselik: L. van den Broeck és M. Jacobs, meghatalmazotti minőségben),

a **Dán Királyság** (képviseli: V. Pasternak Jørgensen, meghatalmazotti minőségben),

a **Németországi Szövetségi Köztársaság** (képviselik: J. Möller és C. Blaschke, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg),

a **Svéd Királyság** (képviseli: A. Falk, meghatalmazotti minőségben)

beavatkozók,

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: J. N. Cunha Rodrigues tanácselnök (előadó), U. Lõhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh és A. Arabadjiev bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: M.-A. Gaudissart egységvezető,

* Az eljárás nyelve: holland.

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2011. november 10-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2012. február 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az Európai Bizottság keresetében annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy – mivel a migráns munkavállalóktól és az általuk eltartott családtagtagoktól a helyben lakás követelményének, vagyis az úgynevezett „hatból három év" szabálynak a teljesítését követeli meg ahhoz, hogy megszerezhessék a Hollandián kívüli tanulmányok támogatására való jogosultságot (a továbbiakban: „hordozható támogatás") – a Holland Királyság nem teljesítette az EUMSZ 45. cikkből, valamint az 1992. július 27-i 2434/92/EGK tanácsi rendelettel (HL L 245., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 69. o.) módosított, a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK rendelet (HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.; a továbbiakban: 1612/68 rendelet) 7. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

Az uniós jog

2 Az 1612/68 rendelet 7. cikke értelmében:

„(1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újraelhelyezést vagy újrafoglalkoztatást illeti.

(2) A hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.

[...]"

3 Az 1612/68 rendelet 12. cikke kimondja:

„Egy másik tagállamban foglalkoztatott vagy alkalmazásban álló állampolgár gyermekei, ha a gyermekek a fogadó állam területén laknak, az állam saját állampolgáraiéval azonos feltételekkel nyernek felvételt általános oktatási intézménybe, szakmunkás- és egyéb szakképzésre.

A tagállamok támogatnak minden erőfeszítést, amely lehetővé teszi, hogy ezek a gyermekek a képzéseken a lehető legjobb feltételekkel vegyenek részt."

A holland jog

4 A Wet Studiefinanciering (a tanulmányok finanszírozásáról szóló 2000. évi törvény, a továbbiakban: 2000. évi WSF), amely megállapítja azon feltételeket, amelyek mellett a Hollandiában felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatók teljes pénzügyi támogatásban részesülhetnek, a 2.2. cikkében kimondja:

„(1) Tanulmányai támogatására az a hallgató jogosult, aki:

a) holland állampolgár,

b) olyan nem holland állampolgár, aki a tanulmányi támogatás terén nemzetközi egyezmény vagy nemzetközi szervezet határozata alapján a holland állampolgárokkal azonos megítélés alá esik […]

[…]”

5 A hordozható támogatást illetően a 2000. évi WSF 2.14. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy azon hallgató részesülhet e támogatásban, aki egyrészt jogosult hollandiai felsőfokú tanulmányai teljes támogatására, másrészt a külföldi felsőoktatási intézményhez történő beiratkozást megelőző hat év közül legalább három alatt jogszerűen Hollandiában tartózkodott.

6 A 2000. évi WSF 11.5. cikke szerint nyilvánvaló és súlyos igazságtalanság esetén az illetékes miniszter mellőzheti az e törvény 2.14. cikkének (2) bekezdésében előírt feltétel alkalmazását.

7 2014. január 1-jéig az úgynevezett „hatból három év” szabály nem vonatkozik azon hallgatókra, akik Hollandiában tanulmányaik támogatására jogosultak, és e tanulmányokat bizonyos Hollandiával határos területeken, vagyis Belgiumon belül Flandriában és a Brüsszel Fővárosi Régióban, Németországban pedig Észak-Rajna–Vesztfália, Alsó-Szászország és Bréma tartományokban kívánják folytatni.

A pert megelőző eljárás

8 2007 közepén panasz érkezett a Bizottsághoz a 2000. évi WSF 2.14. cikkének (2) bekezdésében előírt helyben lakás követelményére vonatkozóan, amelynek értelmében a hordozható támogatás igénybevételéhez egyéb feltételek teljesítése mellett a felsőoktatási intézményhez történő beiratkozást megelőző hat év közül legalább három alatt jogszerűen Hollandiában kell tartózkodni.

9 A holland hatóságokkal folytatott levélváltást követően a Bizottság 2008. április 4-én felszólító levelet küldött Hollandiának. E levélben a Bizottság azzal érvel, hogy a 2000. évi WSF-ben előírt helyben lakás követelménye ellentétes az uniós jognak a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseivel annyiban, amennyiben a migráns munkavállalókra – ideértve a határ menti ingázókat – és azok családtagjaira vonatkozik.

10 A Holland Királyság 2008. június 4-i levelében válaszolt a felszólító levélre, azt állítva, hogy az úgynevezett „hatból három év” szabály tiszteletben tartja az uniós jogot, és a Holland Királyság eleget tesz az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése alapján rá háruló kötelezettségeknek.

11 A Bizottság szolgálatainak a holland hatóságokkal való találkozását követően, 2008. október 24-én ez utóbbiak kiegészítő választ küldtek a Bizottságnak. Az említett hatóságok kifejezték azon szándékukat is, hogy az úgynevezett „hatból három év” szabály módosítására vonatkozó törvényjavaslatot terjesztenek a holland parlament elé.

12 2009. április 15-i levelében a Bizottság indokolással ellátott véleményt bocsátott ki, amelyben megállapította, hogy a Holland Királyság nem teljesítette az EUMSZ 45. cikkből és az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, és felszólította e tagállamot, hogy a kézhezvételétől számított két hónapon belül tegye meg az e véleményben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket.

13 2009. június 15-én e tagállam megismételte álláspontját, hangsúlyozva, hogy a 2000. évi WSF-ben előírt helyben lakás követelménye nem sérti az uniós jogot.

A Bíróság előtti eljárás

14 2010. július 20-i végzésével a Bíróság elnöke megengedte a Belga Királyság, a Dán Királyság, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Svéd Királyság számára, hogy a Holland Királyság kérelmeinek támogatása érdekében beavatkozzanak.

A keresetről

A felek érvei

15 Keresetlevelében a Bizottság emlékeztet arra, hogy a C-3/90. sz. Bernini-ügyben 1992. február 26-án hozott ítéletében (EBHT 1992., I-1071. o.) a Bíróság kimondta, hogy a középiskolai vagy felsőfokú tanulmányok folytatása céljából nyújtott megélhetési és képzési támogatást az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezménynek kell tekinteni. Ugyanezen ítélkezési gyakorlat szerint, melyet megerősített a C-337/97. sz. Meeusen-ügyben 1999. június 8-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-3289. o.), a migráns munkavállaló gyermeke hivatkozhat az említett 7. cikk (2) bekezdésére annak érdekében, hogy a hazai munkavállalók gyermekeivel azonos feltételek mellett részesüljön tanulmányi támogatásban, anélkül hogy a lakóhelyre vonatkozó további feltételt írhatnának elő számára.

16 A Bizottság megjegyzi, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 45. cikkben és az 1612/68 rendelet 7. cikkében előírt egyenlő bánásmód elve nem csupán az állampolgárságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetést tiltja, hanem a hátrányos megkülönböztetés minden közvetett formáját is, amelyek más megkülönböztető ismérvek alkalmazásával ugyanazon eredményre vezetnek. A személyek szabad mozgásának alapelve alóli kivételre hivatkozó nemzeti hatóságok feladata minden egyes esetben annak bizonyítása, hogy szabályozásuk a követendő cél tekintetében szükséges és arányos.

17 A Bizottság azt állítja, hogy a 2000. évi WSF-ben előírt helyben lakás követelménye közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül. Nyilvánvaló, hogy noha az említett feltétel egyformán vonatkozik a holland állampolgárokra és az Európai Unió más tagállamainak állampolgáraira, annak teljesítése természetszerűleg könnyebb a holland munkavállalók számára, így alkalmas többek között a migráns munkavállalók hátrányos helyzetbe hozására.

18 Emellett a Bizottság szerint e feltétel még inkább hátrányosan megkülönböztető a határ menti ingázó munkavállalók és gyermekeik számára, akik a meghatározásnak megfelelően az alkalmazásuk szerinti tagállamtól eltérő tagállamban laknak, és nem tudnak eleget tenni az úgynevezett „hatból három év” szabálynak. E tekintetben a Bizottság előadja, hogy amikor a Holland Királyság tudomást szerzett e problémáról, javaslatot tett a nemzeti jogi szabályozás módosítására annak érdekében, hogy elérhetővé tegye a hordozható támogatást azon hallgatók számára, akik amellett, hogy jogosultak hollandiai felsőfokú tanulmányaik támogatására, „a külföldi tanulmányaikat megelőző hat év közül legalább három alatt Belgiumban, valamely szomszédos német tartományban vagy Luxemburgban” éltek.

19 A Bizottság szerint a munkavállalók Unión belüli szabad mozgása alapvető jog, és ennek bármely nemzeti korlátozása kizárólag akkor igazolható, ha az EUMSZ-szel összeegyeztethető célt követ, közérdeken alapuló nyomós ok igazolja, alkalmas a kitűzött cél megvalósításának biztosítására, és nem haladja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket.

20 A Bizottság azt hozza fel, hogy a holland hatóságok állításától eltérően a „hatból három év” szabály szükséges és arányos jellege nem következik a C-209/03. sz. Bidar-ügyben 2005. március 15-én hozott ítéletből (EBHT 2005., I-2119. o.) és a C-158/07. sz. Förster-ügyben 2008. november 18-án hozott ítéletből (EBHT 2008., I-8507. o.). Ezen ítéletekben ugyanis a Bíróság elemzése gazdaságilag inaktív hallgatók helyzetére vonatkozott, akik nem tartoztak sem az EUMSZ 45. cikk, sem az 1612/68 rendelet hatálya alá, és akiktől a nemzeti hatóságok megkövetelhették a fogadó tagállamba való beilleszkedés bizonyos fokát. A Bizottság szerint ezzel szemben a migráns munkavállalóknak és az általuk eltartott családtagoknak a felsőfokú tanulmányok folytatása céljából nyújtott támogatáshoz hasonló szociális kedvezményekhez való hozzáférését az EUMSZ 45. cikkre és az 1612/68 rendeletre tekintettel kell értékelni.

21 A költségvetési megfontolások nem tartoznak a munkavállalók szabad mozgásának akadályozását igazoló, közérdeken alapuló kényszerítő indokok közé. A Bizottság kételkedik benne, hogy a „hatból három év” szabály az egyetlen, amely biztosítani tudja a kitűzött cél megvalósítását. E tekintetben alternatív megoldás lehet azon földrajzi terület korlátozása, amelyen a hordozható támogatás alkalmazandó, valamint a támogatás időtartamának meghatározása. A visszaélések elkerülése érdekében a Holland Királyságon kívüli tagállamok területén végzett ellenőrzések a tagállamok közötti együttműködés kialakításával megvalósítható.

22 A Holland Királyság a kereset elutasítását kéri.

23 Elsődlegesen azzal érvel, hogy a „hatból három év” szabály nem minősül közvetett hátrányos megkülönböztetésnek. Az említett szabály a több mint három éve Hollandiában lakóhellyel rendelkező munkavállalók és az ezen időszakban nem e tagállamban lakó munkavállalók között tesz különbséget, mivel olyan helyzetekről van szó, amelyek nem hasonlíthatók össze. A 2000. évi WSF 2.14. cikkének rendelkezései a Hollandián kívüli tanulmányokat ösztönzi, amely nyilvánvalóan magában foglalja a tagállam területén való tartózkodás feltételét. A Holland Királyság rámutat arra is, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata már elfogadta az eltérő lakóhely szerinti eltérő bánásmódot.

24 Másodlagosan, arra az esetre, ha a jelen helyzeteket összehasonlíthatónak kellene tekinteni, a Holland Királyság azt állítja, hogy a Bizottság túlságosan széles hatályt tulajdonít az 1612/68 irányelv 7. cikkének. E cikk főszabály szerint csupán magára a migráns munkavállalóra vonatkozik, míg a gyermekeinek az oktatás terén nyújtott kedvezmények ugyanezen rendelet 12. cikkének hatálya alá tartoznak. E tagállam hangsúlyozza, hogy ez utóbbi cikk a gyermekekkel szemben támasztja a helyben lakás követelményét, melynek indoka pontosan a fogadó tagállam társadalmával való bizonyos kapcsolat létrehozása. Mivel az ilyen feltétel nem szerepel az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében, e cikknek a munkavállalók gyermekeire való alkalmazása az említett 12. cikkben előírt követelmények megkerülését jelentené.

25 Harmadlagosan a Holland Királyság arra hivatkozik, hogy a „hatból három év” szabály objektíve igazolt és arányos az elérni kívánt céllal.

26 E tagállam szerint a hallgatók mobilitásának előmozdítása csak akkor képzelhető el, ha a hordozható támogatás kedvezményezettjei valódi kapcsolatot tartanak fenn Hollandiával. E támogatás célja egyrészt az, hogy biztosítsa a Hollandián kívüli tanulmányok folytatásának lehetőségét azon hallgatók számára, akik rendes esetben Hollandiában tanulnának. Másrészt a „hatból három év” szabály megszüntetése elfogadhatatlan pénzügyi következményekkel járna, és magának a támogatás rendszerének létét veszélyeztetné. A Bíróság a Bidar- és a Förster-ügyekben hozott ítéleteiben elismerte, hogy a támogatás biztosításának fenntartása érdekében korlátozni lehet a kedvezményezettek körét.

27 A Holland Királyság szerint ezen érdekek védelme igazolja a „hatból három év” szabály alkalmazását a munkavállalókra is, ellenkező esetben a hallgatók olyan csoportjai is részesülnének a támogatásból, akiknek azt nem szánták. Ez volna a helyzet például azon dolgozó hallgatók esetében, akik kizárólag az említett támogatás megszerzése céljából vállalnak rövid időtartamra munkát Hollandiában.

28 Ami a „hatból három év” szabály arányosságát illeti, Hollandia rámutat, hogy semmiféle más intézkedés, mint amilyen a holland nyelv ismerete, azon földrajzi határok kijelölése, melyeken túl a hordozható támogatás nem vehető igénybe, vagy a helyben lakás időtartamának meghosszabbítása sem védené ugyanilyen hatékonyan a szóban forgó érdekeket. Ráadásul a Hollandiában dolgozó, de nem e tagállamban lakó migráns munkavállalók gyermekeinek más lehetőségük is van pénzügyi támogatás igénybevételére, többek között a lakóhelyük szerinti tagállamban vagy holland oktatási intézményekben folytatott tanulmányaik támogatására.

29 A Holland Királyság emellett emlékeztet arra, hogy a 2000. évi WSF 11.5. cikke tartalmaz egy méltányossági szabályt, amely súlyos igazságtalanság elkerülése céljából adott esetben lehetővé teszi a helyben lakás követelményének mellőzését.

30 Végezetül a Holland Királyság szerint a Bizottság nem veszi figyelembe azt a tényt, hogy 2007. szeptember 1-je óta a „hatból három év” szabályt nem alkalmazzák a határ menti ingázók gyermekeire, akik tanulmányaikat Hollandiával határos területeken, vagyis Flandriában és a Brüsszel Fővárosi Régióban, valamint Észak-Rajna–Vesztfália, Alsó-Szászország és Bréma tartományokban kívánják folytatni. A helyben lakás követelményének alkalmazása alóli e kivételt 2014. január 1-jéig meghosszabbították.

A Bíróság álláspontja

31 Az EUMSZ 45. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy a munkavállalók szabad mozgása magában foglalja az állampolgárság alapján történő minden megkülönböztetés megszüntetését a tagállamok munkavállalói között a foglalkoztatás, a javadalmazás, valamint az egyéb munka- és foglalkoztatási feltételek tekintetében.

32 Az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése szerint valamely tagállamnak valamely másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgára a hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.

33 E rendelkezés megkülönböztetés nélkül megilleti mind a fogadó tagállamban lakó munkavállalókat, mind a határ menti ingázókat, akik ez utóbbi tagállamban végzik kereső tevékenységüket, miközben valamely más tagállamban laknak (a C-213/05. sz. Geven-ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-6347. o.] 15. pontja).

34 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a szakmai képesítéssel záruló egyetemi tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési és tanulmányi költségek fedezésére szolgáló támogatások az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezménynek minősülnek (a 39/86. sz. Lair-ügyben 1988. június 21-én hozott ítélet [EBHT 1988., 3161. o.] 24. pontja és a fent hivatkozott Bernini-ügyben hozott ítélet 23. pontja).

35 A Bíróság azt is kimondta, hogy a valamely tagállam által a munkavállaló gyermekeinek nyújtott tanulmányi támogatás a migráns munkavállaló esetében az említett 7. cikk (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezménynek minősül, ha továbbra is e munkavállaló gondoskodik a gyermek ellátásáról (a fent hivatkozott Bernini-ügyben hozott ítélet 25. és 29. pontja, valamint a fent hivatkozott Meeusen-ügyben hozott ítélet 19. pontja).

36 Az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése arra kötelezi a tagállamot, hogy amennyiben a hazai munkavállalóknak lehetőséget kínál tanulmányaik folytatására valamely más tagállamban, e lehetőséget terjessze ki a területén letelepedett uniós munkavállalókra (a 235/87. sz. Matteucci-ügyben 1988. szeptember 27-én hozott ítélet [EBHT 1988., 5589. o.] 16. pontja és a C-308/89. sz. Di Leo-ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-4185. o.] 14. pontja).

37 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EK 39. cikkben és az 1612/68 rendelet 7. cikkében szereplő egyenlő bánásmód elve nem csupán az állampolgárságon alapuló, nyílt hátrányos megkülönböztetést tiltja, hanem a hátrányos megkülönböztetés valamennyi leplezett formáját is, ezek ugyanis más megkülönböztető ismérvek alkalmazásával valójában ugyanahhoz az eredményhez vezetnek (lásd különösen a C-57/96. sz. Meints-ügyben 1997. november 27-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-6689. o.] 44. pontját és a C-269/07. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-7811. o.] 53. pontját).

38 Ez a helyzet többek között a jelen ügyben szereplőhöz hasonló intézkedés esetében, amely a helyben lakás pontosan meghatározott időtartamát írja elő, mivel azzal a kockázattal jár, hogy ezen intézkedést főként a migráns munkavállalók és más tagállamok állampolgárainak kárára alkalmazzák, mivelhogy a belföldi lakóhellyel nem rendelkező személyek leggyakrabban külföldi állampolgárok (lásd ebben az

értelemben a C-224/97. sz. Ciola-ügyben 1999. április 29-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-2517. o.] 14. pontját és a C-382/08. sz. Neukirchinger-ügyben 2011. január 25-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-139. o.] 34. pontját). Ebben az összefüggésben közömbös, hogy a vitatott intézkedés adott esetben hatással van az e követelménynek eleget tenni nem képes belföldi állampolgárokra és más tagállamok állampolgáraira egyaránt. Ahhoz, hogy valamely intézkedést közvetetten hátrányosan megkülönböztetőnek lehessen minősíteni, nem szükséges, hogy az összes belföldi állampolgárt előnyben részesítse, vagy kizárólag más tagállamok állampolgárait érintse hátrányosan, a belföldi állampolgárokat kivéve (lásd ebben az értelemben a C-388/01. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2003. január 16-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-721. o.] 14. pontját).

39 A 2000. évi WSF 2.14. cikkének (2) bekezdése pontosan ilyen szemponton alapul, mivel többek között a hordozható támogatást azon feltételnek rendeli alá, hogy az érintett Hollandiában tartózkodjon a külföldi felsőoktatási intézményhez történő beiratkozást megelőző hat év közül legalább három alatt.

40 A Holland Királyság mindazonáltal azt állítja, hogy a szóban forgó holland szabályozás a legalább három éve Hollandiában élő munkavállalók és az e feltételt nem teljesítő munkavállalók között tesz különbséget, mivel eltérő helyzetekről van szó. A hallgatók mobilitása szempontjából ugyanis az a helyzet, amikor a Hollandiában lakó hallgatókat bátorítják e tagállam elhagyására, teljesen eltérő attól a helyzettől, amikor a Hollandián kívül élő hallgatókat ösztönzik e tagállamon kívüli tanulmányok folytatására. E szabályozás velejárója, hogy kizárólag a Hollandiában lakó személyeket érinti, akik magától értetődően ösztönösen e tagállamban tanulnának. Az a tény, hogy e helyzetek nem hasonlíthatók össze, kizár bármiféle hátrányos megkülönböztetést.

41 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a következetes ítélkezési gyakorlat szerint hátrányos megkülönböztetés csak abból eredhet, ha összehasonlítható helyzetekre eltérő szabályokat, illetve eltérő helyzetekre azonos szabályokat alkalmaznak (lásd különösen a C-279/93. sz. Schumacker-ügyben 1995. február 14-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-225. o.] 30. pontját és a C-253/09. sz., Bizottság kontra Magyarország ügyben 2011. december 1-jén hozott ítélet [EBHT 2011., I-12391. o.] 50. pontját).

42 Ezen elv nem diszkrecionális alkalmazása megköveteli, hogy a helyzetek összehasonlíthatóságának szempontja objektív, könnyen azonosítható tényezőkön alapuljon. E szempont nem alapulhat azon az egyszerű lehetőségen, hogy a Hollandiában kereső tevékenységet végző, de valamely más tagállamban lakó munkavállalók nem Hollandiában, hanem a lakóhelyük szerinti tagállamban tanulnak.

43 Ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 52 és 53. pontjában helyesen rámutat, annak elismerésével, hogy a migráns munkavállalók gyermekei, akik Hollandiában kívánnak tanulni, ugyanolyan feltételek mellett kell, hogy hozzáférjenek az ilyen tanulmányok támogatásához, mint a holland állampolgárok, függetlenül attól, hogy e migráns munkavállalók Hollandiában rendelkeznek lakóhellyel, vagy máshol, Hollandia hallgatólagosan elfogadta, hogy a migráns munkavállalók legalább néhány gyermeke – a holland munkavállalók gyermekeihez hasonlóan – dönthet úgy, hogy Hollandiában folytatja tanulmányait, akár ott laknak, akár nem. Ezáltal Hollandia nem hivatkozhat megalapozottan arra, hogy a lakóhely kvázi automatikusan meghatározza, hol fog a migráns munkavállaló vagy annak gyermeke tanulni.

44 Következésképpen a hordozható támogatáshoz való hozzáférés szempontjából a Hollandiában alkalmazásban álló, de valamely más tagállamban lakóhellyel rendelkező migráns munkavállaló helyzete vagy a Hollandiában lakóhellyel rendelkező és kereső tevékenységet is ott végző, de a vitatott intézkedés által megkövetelt helyben lakás időtartamát igazolni nem tudó migráns munkavállaló helyzete összehasonlítható a Hollandiában alkalmazásban álló és lakóhellyel rendelkező munkavállaló helyzetével.

45 Másodlagosan a Holland Királyság azzal érvel, hogy a Bizottság túlságosan szélesen értelmezi az 1612/68 rendelet 7. cikke (2) bekezdésének hatályát annyiban, amennyiben e rendelkezés főszabály szerint kizárólag a migráns munkavállalókra vonatkozik. A migráns munkavállaló gyermekeinek szánt, az oktatáshoz való hozzáférésre vonatkozó előnyök e rendelet 12. cikkének hatálya alá tartoznak, amely az említett gyermekek tekintetében helyben lakás követelményét írja elő.

46 A Holland Királyság szerint a fent hivatkozott Bernini-ügyben és Meeusen-ügyben hozott ítéleteiben a Bíróság annak kimondásával, hogy az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése alkalmazandó a migráns munkavállalók gyermekeire, úgy tűnik, figyelmen kívül hagyja e két rendelkezés különböző hatályát. Mindazonáltal a Bíróság csupán azért tett így, mert az említett ítéletek alapjául szolgáló ügyekben a Bíróság közvetlen hátrányos megkülönböztetéssel állt szemben. Következésképpen szükség volt az 1612/68 rendelet 7. cikke (2) bekezdésének alkalmazására. Ezzel szemben olyan esetekben, ahol nem áll fenn közvetlen hátrányos megkülönböztetés, ahogyan a jelen esetben sem, ezen igény kevésbé kényszerítő, és a rendelet 12. cikkét kell alkalmazni.

47 E felvetéssel kapcsolatban a következő megállapításokat kell tenni.

48 A migráns munkavállaló családtagjai az e munkavállalót az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése alapján megillető egyenlő bánásmód közvetlen kedvezményezettjei. Mivel a migráns munkavállaló gyermekének nyújtott tanulmányi támogatás a migráns munkavállaló számára szociális kedvezménynek minősül, a gyermek maga hivatkozhat e rendelkezésre e támogatás megszerzése érdekében, ha a nemzeti jog értelmében azt közvetlenül a hallgatónak nyújtják. Ezen előny azonban a migráns munkavállaló számára csak akkor minősül az említett rendelkezés értelmében vett szociális kedvezménynek, ha továbbra is ő gondoskodik a gyermeke ellátásáról (a 316/85. sz. Lebon-ügyben 1987. június 18-án hozott ítélet [EBHT 1987., 2811. o.] 12. és 13. pontja, valamint a fent hivatkozott Bernini-ügyben hozott ítélet 25. és 26. pontja).

49 Azonban az 1612/68 rendelet 12. cikke az oktatáshoz való hozzáférésre vonatkozó saját jogot biztosít a migráns munkavállalók gyermekeinek. E jogosultság nincs alárendelve sem az eltartott gyermek jogállásának (a C-7/94. sz. Gaal-ügyben 1995. május 4-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-1031. o.] 25. pontja), sem a szülőknek a fogadó tagállamban való tartózkodásra vonatkozó jogának (a C-310/08. sz. Ibrahim-ügyben 2010. február 23-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-1065. o.] 40. pontja). E jogosultság nem korlátozódik a migráns munkavállalók gyermekeire, mivel megilleti a korábbi migráns munkavállalók gyermekeit is (a fent hivatkozott Ibrahim-ügyben hozott ítélet 39. pontja).

50 A 12. cikk csak azt írja elő, hogy a gyermeknek a szüleivel vagy az egyik szülőjével kellett együtt élnie a tagállamban, amikor ugyanott valamelyik szülője munkavállalóként tartózkodott (a 197/86. sz. Brown-ügyben 1988. június 21-én hozott ítélet [EBHT 1988., 3205. o.] 30. pontja és a C-480/08. sz. Teixeira-ügyben 2010. február 23-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-1107. o.] 52. pontja).

51 Igaz ugyan, hogy az 1612/68 rendelet 7. cikke (2) bekezdésének és 12. cikkének eltérő a személyi hatálya, ez nem változtat azon, hogy a Bíróság már kimondta, hogy mind a két cikk – azonos módon – olyan általános szabályt fogalmaz meg az oktatás terén, amely minden tagállamot kötelez arra, hogy biztosítsa a saját állampolgárai, valamint a területén letelepedett, más tagállam állampolgárságával rendelkező munkavállalók gyermekei közötti egyenlő bánásmódot (a fent hivatkozott Leo-ügyben hozott ítélet 15. pontja).

52 Ami a Holland Királyságnak a Bernini és a Meeusen ügyekben hozott ítéleteire vonatkozó érvét illeti, elegendő emlékeztetni a jelen ítélet 37. pontjában említett ítélkezési gyakorlatra, amely szerint az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése nemcsak az állampolgárság alapján történő nyilvánvaló hátrányos megkülönböztetést tiltja, de minden rejtett módon való hátrányos megkülönböztetést is, amelyek egyéb megkülönböztető kritériumok alkalmazása által végül ténylegesen ugyanarra az eredményre vezetnek.

53 Végezetül, ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 35. pontjában rámutatott, az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében előírt egyenlő bánásmód kötelezettsége személyi hatályának terjedelme nem függhet a hátrányos megkülönböztetés jellegétől.

54 Ebből következik, hogy a 2000. évi WSF 2.14. cikkének (2) bekezdésében előírt helyben lakás követelménye a hordozható támogatás tekintetében bánásmódbeli egyenlőtlenséget hoz létre a holland munkavállalók és a Hollandiában lakóhellyel rendelkező vagy kereső tevékenységet határ menti ingázóként e tagállamban folytató munkavállalók között.

55 Az ilyen egyenlőtlenség az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében tiltott közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül, kivéve ha objektíve igazolt. Ilyen esetben az is szükséges, hogy alkalmas legyen a kitűzött cél megvalósítására, és ne haladja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket (lásd többek között C-325/08. sz. Olympique Lyonnais ügyben 2010. március 16-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-2177. o.] 38. pontját).

56 A jelen ügyben a Holland Királyság két olyan indokot hoz fel, amelyek alkalmasak lehetnek a helyben lakás vitatott követelményének igazolására. Egyrészt e követelmény azon indokolatlan pénzügyi teher elkerüléséhez szükséges, amely magára a támogatási rendszernek a létére is kihatással lehet. Másrészt, mivel a szóban forgó nemzeti szabályozás a Hollandián kívüli tanulmányok folytatását ösztönzi, az említett követelmény biztosítja, hogy a hordozható támogatásban csupán olyan hallgatók részesülnek, akik e nélkül Hollandiában folytatnák tanulmányaikat.

57 A helyben lakás követelménye alkalmazásának mellőzéséből eredő többletköltségekre vonatkozó igazolással kapcsolatban fontos emlékeztetni arra, hogy bár a költségvetési megfontolások szolgálhatnak valamely tagállam szociális politikájának alapjául, és befolyásolhatják az általa elfogadni kívánt szociális védelmi intézkedések jellegét és terjedelmét, önmagukban nem minősülnek e politika céljainak, így nem igazolhatják a migráns munkavállalók hátrányos megkülönböztetését (lásd ebben az értelemben a C-187/00. sz. Kutz-Bauer-ügyben 2003. március 20-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-2741. o.] 59. pontját és a C-196/02. sz. Nikoloudi-ügyben 2005. március 10-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-1789. o.] 53. pontját).

58 Annak elfogadása, hogy költségvetési megfontolások igazolhatják a migráns munkavállalók és a belföldi munkavállalók közötti bánásmódbeli egyenlőtlenséget, magában foglalná, hogy az uniós jog valamely olyan alapvető szabályának alkalmazása és hatálya, mint az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma, időben és térben változhat, a tagállamok államháztartásának állapota szerint (lásd ebben az értelemben a C-343/92. sz., Roks és társai ügyben 1994. február 24-én hozott ítéletet [EBHT 1994., I-571. o.] és a C-77/02. sz. Steinicke-ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-9027. o.] 67. pontját).

59 A Holland Királyság mindazonáltal azzal érvel, hogy a fent hivatkozott Bidar-ügyben hozott ítéletben a Bíróság elfogadta azon célkitűzés jogszerűségét, hogy helyben lakás feltétele révén korlátozzák a más tagállamokból érkező hallgatók megélhetési költségeinek fedezésére szolgáló támogatás kedvezményezettjeinek körét annak biztosítása érdekében, hogy e támogatás ne váljon a fogadó tagállam számára indokolatlan teherré. Ezen ítélkezési gyakorlatot megerősítette a fent hivatkozott Förster-ügyben hozott ítélet.

60 Márpedig rá kell mutatni, hogy a fent hivatkozott Bidar és Förster ügyekben hozott ítéletek alapjául szolgáló ügyekben a Bíróságot arra kérték fel, hogy nyilatkozzon az érintett tagállam által a tanulmányi ösztöndíjnak a más tagállam állampolgárságával rendelkező, migráns munkavállaló minőséggel vagy ilyen családtaggal nem rendelkező hallgatók számára való odaítélésével kapcsolatban előírt helyben lakás feltételéről.

61 Igaz ugyan, hogy a Bíróság kimondta, hogy a szóban forgó hallgatókat a fogadó tagállam kötelezheti arra, hogy a megélhetési költségek fedezésére szolgáló ösztöndíjban való részesülés érdekében bizonyítsák az e tagállamba való beilleszkedés bizonyos mértékét, ez nem változtat azon, hogy a

Bíróság ezt csak azt követően mondta ki, miután megállapította, hogy az érintettek nem tartoztak a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó uniós jogi szabályok, többek között az 1612/68 rendelet hatálya alá (lásd a fent hivatkozott Bidar-ügyben hozott ítélet 29. pontját és a fent hivatkozott Förster-ügyben hozott ítélet 32. és 33. pontját).

62 Ugyanígy, a C-456/02. sz. Trojani-ügyben 2004. szeptember 7-én hozott ítéletben [EBHT 2004., I-7573. o.] a Bíróság mielőtt megvizsgálta volna, hogy valamely tagállam állampolgára, aki nem rendelkezik elegendő anyagi fedezettel, hivatkozhat-e uniós polgár mivoltára és az EUMSZ 21. cikkben biztosított jogosultságokra annak érdekében, hogy valamely más tagállamban szociális ellátásokat vegyen igénybe, először a nemzeti bíróság feladatává tette az annak értékeléséhez szükségesek vizsgálatok elvégzését, hogy a szóban forgó uniós polgár rendelkezik-e az EUMSZ 45. cikk értelmében vett munkavállalói minőséggel.

63 Noha a Bíróság által a tagállamok számára bizonyos feltételek mellett elismert azon lehetőség, hogy más tagállamok állampolgáraitól megköveteljék a társadalmukba való beilleszkedés bizonyos szintjét annak érdekében, hogy részesülhessenek az olyan szociális kedvezményekben, mint a tanulmányi támogatás, nem korlátozódik azon helyzetekre, amelyekben az érintett támogatás igénylői gazdaságilag inaktívak, a 2000. évi WSF 2.14. cikkének (2) bekezdésében előírthoz hasonló helyben lakás követelménye a migráns munkavállalók és a határ menti ingázók esetében főszabály szerint alkalmatlan a szükséges mértékű beilleszkedés bizonyítására.

64 Egyfelől a migráns munkavállalók és családtagjaik, másfelől a gazdaságilag nem aktív, támogatást kérő uniós polgárok közötti megkülönböztetés az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o., helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.) 24. cikkéből következik. Noha ez utóbbi rendelkezés az (1) bekezdésében kimondja, hogy ezen irányelv alapján a fogadó tagállam területén tartózkodó valamennyi uniós polgárt „a Szerződés alkalmazási körébe tartozó területeken” egyenlő bánásmód illet meg, a (2) bekezdésében pontosítja, hogy valamely tagállam a munkavállalókon, önálló vállalkozókon, e jogállásukat megtartó személyeken és családtagjaikon kívüli személyeket illetően korlátozhatja a huzamos tartózkodásra való jogosultságot nem szerzett hallgatók számára tanulmányi ösztöndíj vagy diákhitel formájában biztosított megélhetési támogatás nyújtásának körét.

65 A migráns munkavállalókat és a határ menti ingázókat illetően a valamely tagállam munkaerőpiacán való elhelyezkedés főszabály szerint létrehozza az e tagállam társadalmába való szükséges mértékű beilleszkedést, lehetővé téve a szociális kedvezmények tekintetében a belföldi munkavállalókhoz viszonyított egyenlő bánásmódban való részesülést. Ezen elv nem csupán minden foglalkoztatási és munkafeltételre vonatkozik, hanem minden olyan kedvezményre is – függetlenül attól, hogy az a munkaszerződéshez kapcsolódik-e, vagy sem –, amelyet általában a hazai munkavállalók esetében, főként objektív munkavállalói minőségük folytán vagy az állam területén való állandó lakóhellyel rendelkezés egyszerű ténye alapján nyújtanak (a C-85/96. sz. Martínez Sala-ügyben 1998. május 12-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-2691. o.] 25. pontja és a 287/05. sz. Hendrix-ügyben 2007. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-6909. o.] 48. pontja, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet 39. pontja).

66 A beilleszkedés többek között abból ered, hogy a fogadó tagállamban az általa végzett kereső tevékenység után fizetett pénzügyi hozzájárulás révén a migráns munkavállaló is hozzájárul ezen állam szociális politikájának finanszírozásához, és annak előnyeit ugyanolyan feltételek mellett kell élveznie, mint a belföldi munkavállalóknak.

67 E következtetést erősíti meg az 1612/68 rendelet harmadik francia bekezdése, amely szerint a munkaerő Unión belüli mozgása az egyik eszköz, amellyel biztosítják a munkavállalók élet- és munkakörülményeinek javítását és társadalmi előrelépésének lehetőségét, miközben elősegítik a tagállamok gazdasági igényeinek kielégítését.

68 Ami a visszaélés Hollandia által felhozott kockázatát illeti, amely többek között a kizárólag a hordozható támogatás megszerzése céljából végzett rövid távú munkavégzésből ered, ki kell emelni, hogy a „munkavállaló" EUMSZ 45. cikk értelmében vett fogalma közösségi hatállyal rendelkezik, és nem lehet megszorítóan értelmezni. „Munkavállalónak" kell tekinteni minden személyt, aki valódi és tényleges munkát végez, az olyan korlátozott tevékenységek kivételével, amelyek teljesen csekély jelentőségűek és járulékos jellegűek. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a munkaviszony jellemzője az a körülmény, hogy valamely személy meghatározott ideig, más javára és irányítása alatt díjazás ellenében szolgáltatást nyújt (lásd többek között a 66/85. sz. Lawrie-Blum-ügyben 1986. július 3-án hozott ítélet [EBHT 1986., 2121. o.] 16. és 17. pontját, valamint a C-345/09. sz., Van Delft és társai ügyben 2010. október 14-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-9879. o.] 89. pontját).

69 A fentiek alapján az indokolatlan pénzügyi teher elkerülésének a Holland Királyság által követett célkitűzése nem minősül a holland munkavállalók és a más tagállamok munkavállalói közötti bánásmódbeli egyenlőtlenséget igazoló, közérdeken alapuló nyomós oknak.

70 A Holland Királyság szerint a 2000. évi WSF 2.14. cikkének (2) bekezdésében előírt helyben lakás követelményének jogszerűsége más objektív módon is igazolható, mint az indokolatlan pénzügyi teher elkerülésének célkitűzésével. A hordozható támogatásnak az is célja, hogy elősegítse a hallgatói mobilitást azáltal, hogy a hallgatókat Hollandián kívüli tanulmányok folytatására ösztönzi. E tanulmányok nem csupán gazdagítják a hallgatókat, hanem általában véve a holland társadalom, különösen a holland munkaerőpiac számára is előnyösek.

71 Nyilvánvaló, hogy a hallgatói mobilitás elősegítése közérdekű célkitűzés. E tekintetben elegendő hangsúlyozni, hogy e célkitűzés részét képezi az EUMSZ 165. cikk által az oktatás, szakképzés, ifjúság és sport terén az Unió számára kijelölt tevékenységeknek. Másfelől az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 18-i állásfoglalása a Közösségen belüli, oktatási és képzési célú transznacionális mobilitásról: az európai mobilitásminőségi charta (HL L 394., 5. o.) első prembulumbekezdéséből kitűnik, hogy az oktatás és képzés terén megvalósuló mobilitás szerves részét képezi a személyek szabad mozgásának és az Európai Unió tevékenységének egyik fő célkitűzése.

72 Ennek fényében a Holland Királyság által a hallgatói mobilitás előmozdítására vonatkozóan felhozott igazolás közérdeken alapuló nyomós oknak minősül, amely alkalmas arra, hogy igazolja az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének korlátozását.

73 Mindazonáltal ahogyan az a jelen ítélet 55. pontjában szerepel, a Szerződésben biztosított alapvető szabadságot – mint amilyen a munkavállalók szabad mozgása – korlátozó szabályozás csak akkor igazolható érvényesen, ha alkalmas a kitűzött cél megvalósítására, és nem haladja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket.

74 Ami a 2000. évi WSF 2.14. cikkének (2) bekezdésében előírt helyben lakás követelményének alkalmasságát illeti, a Holland Királyság azzal érvel, hogy e követelmény biztosítja, hogy a hordozható támogatásban kizárólag olyan hallgatók részesüljenek, akiknek mobilitását ösztönözni kell.

75 Azt állítva, hogy a „hatból három év" szabály elengedhetetlen ahhoz, hogy a hordozható támogatás kizárólag a hallgatói célcsoportra vonatkozzon, a Holland Királyság két előfeltevésből indult ki.

76 Egyrészt a Hollandián kívüli tanulmányok támogatásának holland rendszerét azon Hollandiában lakó hallgatóknak szánják, akik e rendszer nélkül tanulmányaikat e tagállamban folytatnák. Ezzel szemben a nem Hollandiában lakó hallgatók automatikusan a lakóhelyük szerinti tagállamban tanulnának, így az ő mobilitásukat nem ösztönöznék. A hallgató lakóhelye kvázi automatikusan meghatározná a tanulmányok helyszínét, akár a Holland Királyságról van szó, akár más tagállamról.

77 Másrészt, hangsúlyozva a hallgatói mobilitást ösztönző politika érdemeit, vagyis hogy a Hollandián kívül folytatott tanulmányok nem csupán a hallgatókat gazdagítják, hanem a holland társadalmat és munkaerőpiacot is, Hollandia arra számít, hogy az említett rendszert igénybe vevő hallgatók tanulmányaik befejeztével visszatérnek Hollandiába, hogy ott lakjanak és dolgozzanak.

78 Ahogyan az a jelen ítélet 43. pontjában szerepel, Hollandia azt is elismerte, hogy a migráns munkavállalók bizonyos gyermekei dönthetnek úgy, hogy Hollandiában folytatják tanulmányait, akár ott laknak, akár nem. Fontos azonban elismerni, hogy a jelen ítélet 76. és 77. pontjában ismertetett jellemzők a hallgatók többségének helyzetét tükrözik.

79 Meg kell tehát állapítani, hogy a 2000. évi WSF 2.14. cikkének (2) bekezdésében előírt helyben lakás követelménye alkalmas a hallgatói mobilitás célkitűzésének megvalósítására.

80 Hátravan annak megvizsgálása, hogy e követelmény nem haladja-e meg az említett célkitűzés eléréséhez szükséges mértéket.

81 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti hatóságoknak, ha az uniós jog által elismert elvtől eltérést engedő intézkedést fogadnak el, minden konkrét esetben bizonyítaniuk kell, hogy az említett intézkedés alkalmas a hivatkozott cél megvalósításának biztosítására, és nem haladja meg az e cél megvalósításához szükséges mértéket. A tagállamnak tehát az általa felhozható igazoló okokhoz csatolnia kell az e tagállam által elfogadott intézkedés megfelelőségére és arányosságára vonatkozó elemzést, valamint az érvelését alátámasztó konkrét adatokat (a C-147/03. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2005. július 7-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-5969. o.] 63. pontja, valamint a C-73/08. sz., Bressol és társai ügyben 2010. április 13-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-2735. o.] 71. pontja).

82 A Holland Királyságot terheli tehát nem csupán annak bizonyítása, hogy a szóban forgó nemzeti intézkedés a kitűzött céllal arányos, hanem meg kell jelölnie az e következtetés alátámasztására alkalmas tényezőket is.

83 Ellenkérelmében a Holland Királyság azt állította, hogy nem létezik olyan szabály, amely ugyanolyan hatékonyan védené a 2000. évi WSF elfogadásához vezető érdekeket. A tagállam nyelvének ismeretére vagy a holland oklevéllel való rendelkezésre vonatkozó feltétel nem volna hatékony eszköze a szóban forgó nemzeti szabályozással követett célkitűzés előmozdításának. E tagállam szerint amellett, hogy e követelmények az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetéshez vezetnének, e szempontoknak csak akkor volna jelentősége, ha Hollandiában folytatandó tanulmányokra vonatkoznának.

84 E tekintetben rá kell mutatni, hogy annak érdekében, hogy Hollandia mentesülhessen annak bizonyítása alól, hogy a helyben lakás követelménye nem haladja meg a szükséges mértéket, nem elegendő, ha e tagállam csupán két olyan alternatív intézkedésre hivatkozik, amelyek – ugyanezen tagállam véleménye szerint – még inkább hátrányosan megkülönböztetők, mint a 2000. évi WSF 2.14. cikkének (2) bekezdésében előírt követelmény.

85 Igaz, a Bíróság már kimondta, hogy a bizonyítási teher nem terjedhet annak megköveteléséig, hogy e tagállam bizonyossággal bizonyítsa, hogy semmilyen más elképzelhető intézkedés nem tudná ugyanazt a célt ugyanolyan feltételekkel biztosítani (a C-110/05. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2009. február 10-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-519. o.] 66. pontja).

86 Mindazonáltal ahogyan azt a főtanácsnok indítványának 158. pontjában jelezte, Hollandiának legalább azt kellett volna bizonyítania, hogy miért az úgynevezett „hatból három év” szabályt részesíti előnyben minden más jellemző tényezőt kizárva. E tekintetben rá kell mutatni, hogy e szabály túlságosan kizáró jellegű. Az érintett tagállam területén való helyben lakás meghatározott időtartamának előírásával ugyanis az úgynevezett „hatból három év” szabály olyan tényezőt részesít előnyben, amely nem feltétlenül az egyetlen jellemzője az érdekelt és az említett tagállam közötti kapcsolat valós szintjének.

87 Meg kell tehát állapítani, hogy Hollandia nem bizonyította, hogy a 2000. évi WSF 2.14. cikkének (2) bekezdésében előírt helyben lakás követelménye nem haladja meg az e szabályozással követett cél eléréséhez szükséges mértéket.

88 Ebből következik, hogy e nemzeti rendelkezés az EUMSZ 45. cikkbe és az 1612/68 rendelet 7. cikkbe ütköző bánásmódbeli egyenlőtlenséget hoz létre a holland munkavállalók és a Hollandiában lakóhellyel rendelkező vagy kereső tevékenységet határ menti ingázóként e tagállamban folytató munkavállalók között.

89 A fenti megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy – mivel a migráns munkavállalóktól és az általuk eltartott családtagtagoktól a helyben lakás követelményének, vagyis a „hatból három év” szabálynak a teljesítését követeli meg ahhoz, hogy megszerezhessék a hordozható támogatásra való jogosultságot – a Holland Királyság nem teljesítette az EUMSZ 45. cikkből, valamint az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

A költségekről

90 Az eljárási szabályzat 69. cikke 2. §-ának értelmében a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Holland Királyságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) **Mivel a migráns munkavállalóktól és az általuk eltartott családtagtagoktól a helyben lakás követelményének, vagyis az úgynevezett „hatból három év” szabálynak a teljesítését követeli meg ahhoz, hogy megszerezhessék a Hollandián kívüli tanulmányok támogatására való jogosultságot, a Holland Királyság nem teljesítette az EUMSZ 45. cikkből, valamint az 1992. július 27-i 2434/92/EGK tanácsi rendelettel módosított, a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK rendelet 7. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.**

2) **A Bíróság a Holland Királyságot kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások